B. Thorsteinson:

Om Islands Folkmængde og oeconomiske Tilstand.

Kbh. 1834.

OM

ISLANDS FOLKEMÆNGDE

OG

ŒCONOMISKE TILSTAND

SIDEN AARENE 1801 OG 1821

TIL UDGANGEN AF AARET 1833.

AF

B. THORSTEINSON,

AMTMAND I ISLANDS VESTER AMT OG R. AF D.

KJÖBENHAVN

Trykt hos Bianco Luno & Schneider

1834.

Om *Islands Folkemængde* og *indvortes oeconomiske Tilstand* i den senere Tid, haves i trykte Skrifter ei ret mange Oplysninger. Det Vigtigste herom findes i nu afdöde Conferentsraad M. Stephensens Bog, udgiven 1808, med Titel: „Island i det 18de Aarhundrede," hvilket Værk dog blot angaaer Islands Tilstand i det Tidsrum Titelen lyder paa. Af samme Forfatter haves ogsaa i et af ham udgivet Tidsskrift, kaldet „Klosterpost", som begyndte 1818 og blev fortsat til 1826, nogle adspredte Efterretninger om Landets Folketal og Oeconomie i disse Aar. Men disse Efterretninger udgiöre ei noget sammenhængende Heelt, ei heller före de til noget nu for Tiden almindeligt Resultat. Det samme er at sige, om de Forklaringer, angaaende Födtes og Dödes aarlige Antal efter 1815, der ere at finde i Collegialtidenden hist og her.

Allerede for længe siden har det været mig en kiær Syssel, at forskaffe mig den meest udbredte Kundskab om Islands indre Tilstand og de udvortes Forhold, der deels stadigen, deels tilfældigviis, have virket og endnu virke derpaa. I Aaret 1821 blev jeg paa en vis Maade alvorligen opfordret hertil, i det mindste for

saavidt angaaer det mig da betroede Amtmands-Embede sammesteds. Jeg kunde nemlig ei andet, end ansee det for min Pligt, at erhverve en paalidelig Underretning om, i hvilken Tilstand dette Embede i alle sine Dele var paa den Tid, jeg tiltraadte det, for at jeg siden kunde giöre om ei Andre, saa dog mig selv, Regnskab for, hvilke Virkninger mine Bestræbelser have havt, i Henseende til at före Embedet vel. Men da Island, ifölge sin isolerede Beliggenhed og særegne, naturlige Beskaffenhed, udgiör et for sig bestaaende Heelt, saa fandt jeg det ei mindre behageligt end gavnligt, maaske for Flere end mig, saavidt muligt at udvide min Kundskab til hver enkelt Deel deraf. Jeg vilde ellers ei være kommen til noget for hele Landet sammenlignet Resultat.

Det er disse Betragtninger, som have foranlediget mig til at udarbeide hosfölgende to Tabeller, af hvilke den ene viser *Islands Folketal* den 1 Februar 1801 og derefter aarligen til Udgangen af 1833, og den anden, *Landets indvortes oeconomiske Tilstand* fra Begyndelsen af 1821 til nysmeldte Tid 1833.

Det var tillige min Hensigt, at föje en tredie Tabel hertil, over *Islands aarlige Handels-Beseiling*, samt *ind-* og *udförte Handelsvarer*, i det mindste efter 1816, da disse Gienstande bleve behandlede af en her i Staden nedsat kongelig Commission, som bekiendt er af Collegialt. for samme Aar. Men, da den islandske Handels Tilstand nu atter er sat under Overvejelse ogsaa af en her sammenkaldet Commission, saa har jeg denne Gang ei villet indlade mig nærmere herpaa; mig manglede ogsaa Tid, foruden endeel andet, til at præstere dette vidtlöftige Arbeide i enhver Henseende

saa vel, at jeg turde holde mig forvisset om sammes Paalidelighed. Stephensen har ellers, i Skriftet: „Island", meddeelt en nogenlunde detailleret Tabel, over ind- og udförte Varer i Aaret 1806, hvilken kan tiene som Basis for en Sammenligning i denne Henseende for dem, der maatte have Leilighed til for den efterfölgende Tid at anstille den.

Begge de her meddeelte Tabeller have det Öjemed, at yde den eller dem, som attraae Kundskab om Island, nogen Adgang dertil, i Henseende til de Gienstande, hver Tabel angaaer især. En slig Kundskab, hvorvel den ei omfatter alt det Videværdige, Island vedkommende, Mange dog maaske önske Underretning om, er neppe aldeles overflödig for Publicum her. En betydelig Deel deraf synes endnu ei at vide stort mere om Island, end at samme etsteds i de nordlige Regioner er til og udgiör en Part af den danske Stat. Maaske turde man ogsaa i nuværende Tidsomstændigheder finde Trangen til en paalidelig og noget udbredt Kundskab om dette Lands indre Tilstand mere paatrængende, end för, efterdi Island skal repræsenteres i Provindsialstænderne af to Mænd, som Kongen allerede har udnævnt dertil. At Landets Anliggender i en og anden Henseende ville komme under Omhandling, det er vel udenfor al Tvivl. Men paa den anden Side er det ganske klart, at man uden hin Kundskab hverken der, eller paa noget andet Sted, kan med Sikkerhed bedömme den Grad af Velstand, hvorpaa Landet nu staaer, eller deraf uddrage en grundet Formodning, om og hvorvidt denne Velstand, under Omstændighedernes sandsynlige Löb, kan ventes at ville holde sig paa det nuværende Punkt, eller vige derfra. Islænderne, især de islandske

Övrigheder, haaber man ville finde megen Interesse i disse Tabeller. De ville uimodsigeligen erfare deraf, at Landet, siden Begyndelsen af indeværende Aarhundrede, i Folkemængde og Velstand er gaaet anseeligen fremad. Denne Erfaring, er det ligesaa meget at formode som önske, maa opmuntre dem til, med anstrænget Flid at bestræbe sig for, ikke blot at beholde det Gode, man nu har, men ogsaa saavidt muligt at foröge det.

Men jeg bör angive de Materialier, hvoraf Tabellerne ere sammensatte, da det vil beroe derpaa, hvor stor Paalidelighed man kan tillægge dem.

Hoved-Fundamentet i *Folketabellen* er den Folketælling, som blev foretaget, eller maaske rettere afsluttet, i Island, ligesom i de forenede Riger, *den 1 Februar 1801*, ifölge et kongeligt Rescript derom af 28 November næstforan. En Extrakt af Biskoppens da forfattede Tabel, provstieviis, samt efter Alder og Kjön, er indfört i Collegialt. for 1804, men *in extenso*, nemlig med Opgivende af Kiön, Alder, Stand og Næringsvei, haves den i Stephensens ovennævnte Bog. En saa udförlig Forklaring om Folketallets Beskaffenhed fandt jeg overflödig ved denne Leilighed, det vilde og have blevet umuligt efter 1 Febr. 1801, ved Hielp blot af de aarlige Lister over Födte og̃ Döde, at meddele den for de fölgende Aar. En anden Uovereensstemmelse er der ogsaa mellem forberörte Tabel og min, i det hiin opgiver Folketallet provstieviis, denne derimod sysselviis. I Realiteten kommer dette aldeles ud paa eet, i Henseende til det hele Folketal, der for mit nuværende Öiemed er en Hovedsag. Jeg har forövrigt anmærket paa selve Tabellen, hvor nogen Forskiel imellem Udstrækningen af et Syssel og et Provstie

har Sted. Endskiöndt det vel ei kan formodes, at forbemeldte Rescript af 1800 skulde være tilhændekommet Biskoppen i Island, förend engang i Foraaret næstefter, saa maa det dog antages, at Geistligheden, i Fölge Biskoppens Ordre, til hvis Udsendelse rundt omkring i Provstierne vistnok ogsaa er medgaaet en god Deel Tid, har formet Tællingen saaledes, som man vidste den rigtigst den 1 Febr. 1801. Efter nysmeldte Tid er min Tabel fortsat efter Fortegnelser over Födte og Döde, som Provster og Præster aarligen indsende til Biskoppen og, i Fölge Canc. Skr. af 14 Junii 1800 og 5 Novbr. 1803, altid angaae det Calenderaar, som de lyde paa. Til endydermere Oplysning ved denne min Tabel finder jeg fornödent at anmærke paa dette Sted: at da det befandtes, at der til Biskoppen ei vare indkomne Fortegnelser over Födte og Döde for Hunevands, Skagefiords, Öefiords og Norder-Sysseler fra 1 Febr. 1801 til samme Aars Udgang, og heller ikke for nysnævnte Skagefiords Syssel for 1802, saa har jeg antaget, at Folketallet i disse Sysseler, der alle ligge i Nord- og Öster-Amtet, uforandret har været det samme i denne Tid, som det var den 1 Febr. 1801. Da Folketallet er tiltaget noget næsten overalt i Island i de omhandlede to Aar, saa er det sandsynligt, at Landets generale Folketal snarere har tabt end vundet herved. I Henseende til Dödfödte, især i flere af de ældre Aar, har det af de til Biskoppen indsendte Lister ei været ganske klart, om de altid ere anförte saavel under Födte som Döde, eller blot under den ene, især den förste, af disse Classer. Ved Tabellen er derfor iagttaget, naar Tvivl i denne Henseende fandt Sted og samme ei kunde ophæves ved Hiælp af Stiftstabellerne, i Betragtning af

de i hvert enkelt Tilfælde forhaandenværende specielle Omstændigheder, snart aldeles at gaae Dödfödte forbi, snart at lægge dem til enten Födtes eller Dödes Antal hvert Aar. Som hertil hörende bör jeg endvidere beröre den ei umærkværdige Omstændighed, at Stephensen, i hans ovennævnte Skrift, „Klosterpost" for Aaret 1818, har antaget, at Islands hele Folketal, ved Udgangen af Aaret næstforan, skulde have været ikkun 48,094, hvorimod samme efter min Tabel bliver 48,549, altsaa 455 flere hos mig end ham. Denne Forskiel, der og influerer paa Folketallet i de fölgende Aar hos ham (indtil Klosterpost i 1826 ophörte), kan jeg ei andet troe, end hidrörer fra en feilagtig Calcul hos Stephensen over Folketallet i Aarene efter 1 Febr. 1801 til Udgangen af 1804, og muligen meest fra den ovenfor berörte Uvished om de Dödfödte i de ældre Aar, hvorimod jeg ei kan troe, at dette Slags Feil skulde være indlöben hos mig, efterdi min Tabel er grundet paa de originale Lister ved Stiftet og al mulig Agtpaagivenhed er bleven anvendt i paa den nöiagtigste Maade at benytte dem.

Den anden Tabel angaaer, som meldt, Islands almindelige *oeconomiske Tilstand* og Folketallet med. En slig aarlig Tabel blev först paabuden ved Rentek. Skr. til Amtmændene af 7 Aug. 1787. Repstyrerne skulde derefter i hvert Aars Octbr. samle og tilsende vedkommende Sysselmand de hertil hörende Optegnelser for hver Commune, hvilke Optegnelser dernæst skulde tilstilles Amtmanden, der havde at giennemgaae dem og sammendrage en Tabel deraf. Men det varede ei længe, förend man deels fik Formodning, deels Vished om, at disse Optegnelser ei vare synderligen at

stole paa, efterdi menig Mand giorde Angivelser dertil ikkun efter Lyst og Behag. En kongelig Resolution af 19 Juli 1793 befalede derfor, at Enhver, som beviisligen befandtes „med Flid” at have giort aabenbar urigtig Angivelse til den oeconomiske Tabel, skulde mulcteres, förste Gang indtil 1 Rdlr., og siden hver Gang dobbelt, til Districtets Fattigvæsen. Dog skulde disse Mulcter, der bleve at dictere af vedkommende Amtmand, efter Anmeldelser fra Sysselmanden, *ratificeres* af det kongl. Rentek. Men det lader til, at man ei engang hermed har opnaaet sit Öjemed, sandsynligviis fordi Repstyrere og Sysselmænd have viist sig lunkne for denne Sag, maaske og fordi det, i Almindelighed urigtigen, var forudsat, at Repstyrerne besad tilstrækkelig Skiönsomhed, Færdighed i Skrift og andet desl., som udfordres til at forfatte en Tabel af en saa indviklet Beskaffenhed. Det forblev imidlertid herved, paa det nær, at Cancelliet ved Skrivelse af 25 Novbr. 1797 befalede Biskoppen, at paalægge Geistligheden, at være Repstyrerne behiælpelig i Tabellernes Forfattelse. Efter den Tid synes det, som om dette Tabelvæsen vel paa de fleste Steder i Island er vedblevet at være i den samme Uorden, som för; det lader endog til, at samme i Krigsaarene og noget derefter hist og her er kommet i et Slags Glemsomhed, indtil Rentek., ved Skrivelse af 17 Marts 1821, befalede Amtmændene, at tilholde Sysselmændene, at indsende til Amtet i behörig Tid aarligen (nemlig ved hvert Aars Udgang) en oeconomisk Tabel for hver Jurisdiction især, ledsaget af de specielle Reppe- d. e. for det meste Sogne-Tabeller, da Amtmændene derefter af Sysseltabellerne skulde sammendrage og til Rentekammeret aarlig indsende en General-

Tabel, hver for sit Amt, men derimod opbevare sammesteds de specielle Reppe- og Syssel-Tabeller.

Det er ved velvillig Meddelelse af disse Amtstabeller, for Sönder-Amtet af Stiftamtmanden og for Nord- og Öster-Amtet af Amtmanden sammesteds, jeg har seet mig i Stand til, at forfatte den generale Tabel, over Islands indre Oeconomie, i Tidsrummet fra 1821 til 1833 incl., som her egentlig handles om.

Længere tilbage i Tiden hverken kunde eller vilde jeg gaae med dette Tabelværk; ligesom det og var nok for min nærværende Plan, at lade det omfatte blot hvert enkelt Amt, uden nærmere Opgivende af Tilstanden deri sysselviis. Denne sidstberörte Kundskab meente jeg nemlig egentligen vilde interessere blot Rentekammeret og de islandske Overövrigheder (der altid have dem af de specielle Amtstabeller), mindre derimod Publicum i Almindelighed.

Hovedsagen er nu blot, om denne min generale oeconomiske Tabel er paalidelig i den Grad, at man med Sikkerhed tör stole derpaa. Men destoværre er dette ei saa aldeles Tilfældet med et og andet, dog tildeels af mindre Vigtighed, hvorvel det er mig noksom bekiendt, at de islandske Overövrigheder i den senere Tid have giort sig megen Umage, for at forskaffe disse vigtige Tabeller den störst mulige Paalidelighed. Saaledes er det, Tabellen forklarer, om *beboede Gaardes* og *Familiers Antal*, om *arbeidsföre Mandspersoner, Huusfolk*, samt *Kiökkenhaver*, ei tilfredsstillende i tilstrækkelig Grad. Dette hidrörer, iblandt andet, fra en feilagtig Udtydning, hvorvel mange Gange, i det mindste paa sine Steder, er bleven advaret derimod, Vedkommende vedblive at tillægge nogle Rubrikkers Overskrift, vel

og fra den Mangel paa Sands, som spores endnu hist og her hos den geistlige og verdslige Underövrighed, for en oeconomisk Tabels Gavnlighed.

Ved beboede Gaarde burde, efter min Mening, forstaaes ikkun de, som have et specielt Nummer i den sidste Jordebog af 1760 og endnu ere under Dyrkning, samt de Gaarde, som efter den Tid kan være optagne i Ödestrækninger, men ei de under begge Slags Gaarde liggende Huusmands- og andre deslige Afbygger-Steder, som afvexlende opföres, staae og falde, efter enten Ejers eller Brugers Lyst og Behag. I de specielle Reppetabeller findes disse Steder derimod ei sjældent tagne med og henlagte til Gaardenes Antal, hvorved dette bliver langt större end det, under hin Forudsætning, virkeligen er. Enhver kan overbevise sig herom, ved at sammenholde Gaardenes Antal i hele Landet, efter Tabellerne, i forskiellige Aar. Saaledes, til Ex., anföres det i 1831 med 5,401, i 1832 med 5,846 og i 1833 med 6113. Denne Fluctuation i Antallet i nysmeldte Aar kunde umulig havt Sted, hvis man blot havde anfört selve Gaardene (i hvis Antal der ei kan skee nogen stor Forandring, ved enten Ödesættelse eller ny Opdyrkning, i et middelgodt Aar) men udeladt de Huusmandssteder, med eller uden Jordbrug, der, ved Sökanten især, undertiden med et ei ubetydeligt Antal, höre under en Gaard.

Ved Familier forstaaer jeg blot de Personer, være sig enten en enkelt Person eller flere i Forening, som for egen Regning före Oeconomie i enten egne eller lejede Huse, d. e. som ere selvstændige Personer. Men jeg tager neppe Feil deri, at i Reppetabellerne undertiden anföres ogsaa de Folk som Familie, der ere gifte,

med eller uden Börn, men som dog for den störste Deel ere Andres Tyende, og omvendt, de Personer anföres ei som Familie, der leve af egne Midler, hvis de, mod Betaling, have tilaccorderet sig Huus og Kost hos en uvedkommende Familie.

Det opgivne Antal af arbeidsföre Mandspersoner, mener jeg, vel i Almindelighed ei heller kan være rigtigt. Det forekommer mig nemlig neppe troeligt, at der af et Folketal af en vis Störrelse ei skulde være flere end henimod $\frac{1}{6}$ Deel arbeidsdygtige Mandspersoner, om det end, som ret er, indrömmes, at en stor Deel af hint Folketal er udlevede Mandspersoner, Börn og Fruentimmer. I denne Henseende synes det ellers at være en Ufuldkommenhed i Tabellens Overskrift, at Intet er fastsat om Alders Terminen, fra og til hvilken En skal ansees arbeidsför, samt hvilke Personer skulle ansees pligtige til med legemligt Arbeide at fortjene deres Bröd; det er vistnok ogsaa, med Hensyn til Tabellens Öjemed, en Ufuldstændighed, at Intet forklares deri, om Antallet af arbeidsdygtige Fruentimmer.

Tabellens Benævnelse: Huusfolk, forekommer mig at være noget ubestemt; jeg er og forvisset om, at Mange forbinde forskiellige Begreber dermed. Hvis derunder indbefattes Huusmænd med Jord, Strandsiddere og de der leve paa egen Haand, som selvstændige Folk, i hiin eller denne Familie, saa skulde jeg næsten troe, at Huusfolkenes hele Antal, 2549, i 1833 er anfört for lidet; men indbefattes derunder ikkun Huusmænd med Jord og Strandsiddere, saa forekommer mig Antallet noget for stort. Sagen er ellers tvivlsom, hvorfor man bör være forsigtig i at uddrage deraf, i Forhold

til Familiernes og Landets hele Folketal, noget bestemt statsoeconomiskt Resultat.

Kiökkenhavernes Antal vil jeg vel troe er overhoved rigtigt. Men, desværre, lærer man ei meget deraf, saalænge man ei veed, hvor stort Areal i ☐ Maal anvendes til Havedyrkning hvert Aar, og hvad Slags Jordfrugter det er, Vedkommende fornemmeligen lægge Vind paa. Det er ei selve Havernes Antal, men det oeconomiske Udbytte der höstes deraf, som ved denne Gienstand bör være en Hovedsag.

Tabellens Anförseler om *Qvæg*, *Faar*, *Heste* og *Baade*, alt af forskielligt Slags, kan man derimod forsaavidt med Vished stole paa, som intet deraf er anfört, der ei *virkeligen er til*. I saa Henseende angiver Ingen sig at eje eller besidde andet, end det han har. Det turde snarere hænde, er endog ganske sikkert, at Vedkommende ei siældent angive *noget mindre*, for saaledes at unddrage sig den Pligt, at betale Tiende, som ellers paahviler dem. Ei heller kan der tænkes nogen rimelig Grund til, at *Folketallet* skulde være opgivet urigtigt, efterdi Communerne hverken kunde vinde eller tabe derved.

Jeg vil nu tillade mig, at giöre nogle Bemærkninger ved Folketallet især, dog ellers indskrænke dem til det sidste Aar, eller 1833, som Tabellerne denne Gang have kunnet lyde paa.

Man vil nok finde det Paafaldende, at Landets hele Folketal ved Udgangen af nysommeldte Aar, i Fölge den oeconomiske Tabel, grundet paa Repstyrernes Opgivende, skal have været ikkun 54,243, men efter den calculerede Folketabel, grundet paa den aarlige Af- og Tilgang af Döde og Födte, 57,113; altsaa en Diffe-

rence i hele Folketallet ved Udgangen af Aaret 1833 af 2,870.

Til denne Uovereensstemmelse er det imidlertid ei vanskeligt at udfinde nogenledes antagelige Aarsager. Saaledes kan der, som ovenfor berört, være indlöben nogen Irring i Folketallet for de ældre Aar i Anledning af Dödfödte; endvidere kan det være hændet, at der i Tidsrummet fra 1800 til 1833 ere flere Personer udvandrede af Landet, end atter komne dertil; ligeledes kunne mange Personer være döde af ulykkelige Hændelser, saasom paa Fieldveje, ved Baades Forliis og deslige, uden at disse Dödsfald ere anmeldte for vedkommende Præster, der da ei heller i den aarlige Liste over Födte og Döde have taget Hensyn dertil. I Antallet af de Födte derimod kan ei være indlöben nogen Feil, efterdi Præsten altid med Vished veed, hvormange Börn han döber hvert Aar, saa og hvormange Börn der begraves, uden at have erholdt Daab. Mærkeligt er det ellers, at Forskiellen mellem begge Tabeller, hvad Folkemængden angaaer, er störst i Sönder Amtet, noget mindre i Nord og Öster Amtet, men mindst i Vester Amtet, hvor den er saa liden, at samme, i Henseende til Amtets hele Folketal, ei synes at fortiene nogen Opmærksomhed. Jeg er meget tilböielig til at troe, at hiin Forskiel mellem Amterne fornemmeligen hidrörer fra de Ud- og Indvandredes ulige Antal i det Tidsrum, her handles om.

Men hvor stor var nu Islands virkelige Folkemængde ved Udgangen af 1833?

Min Mening herom er, at man, ved Besvarelsen af dette Spörgsmaal, med större Sikkerhed kan forlade

sig paa den oeconomiske Tabel, formedelst de Omstændigheder, som ere berörte ovenfor, end paa den egentlige Folketabel, fölgeligen maa antage, at Folkemængden ei har været mindre, end *54,245*. Jeg vil forövrigt saa meget mindre gaae videre ind i denne Sag, eller forgribe mig paa Andres, fra min muligen afvigende, Mening derom, som der, i Fölge kongeligt Rescript til Biskoppen og Amtmændene af 3 Juni 1834, skal foretages en Folketælling i Island, og samme er berammet at skulle skee den næstkommende 2 Februar. Derved vil i sin Tid ophæves enhver Tvivl i denne, i flere Henseender interessante Sag. Da först vil man ogsaa erholde et paalideligt Resultat, angaaende Folkemængdens Tiltagelse procentviis i Island i de siden 1801 forlöbne 33 Aar, samt blive sat i Stand til, at sammenligne denne Tiltagelse med Folkeformerelsen i samme Tidsrum i de övrige Dele af den danske Stat.

I det Haab, at Mange ville finde det ei uinteressant, at sammenligne Islands nuværende Folketal og oeconomiske Tilstand med hvad samme var i en ældre Tid, finder jeg det ei upassende her at meddele noget Lidet derom. Denne Sammenligning kan imidlertid, formedelst Mangel paa sikkre Data, ei gaae længere tilbage, end Begyndelsen af det 18 Aarhundrede, ei heller, af samme Aarsag, blive anderledes end summarisk og noget ufuldstændig. Sammenligningen skeer da mellem den oeconomiske Tabel, Stephensen har meddeelt i Skriftet „Island” for Aaret 1804 og nogle foregaaende Aar, samt min Tabel, dog blot for Aaret 1833.

Tilstanden var som fölger:

Aar.	Folketal.	Det hele Qvægantal.	Antal af alle Faar.	Antal af alle Heste.	Antal af alle Baade.	Kiökken-haver.
1703	50,444	35,860	279,812	26,909	vides ikke	vides ikke
1770	46,201	30,096	112,809 a	32,689	1,869	—
1783	47,287	21,457	42,243 b	36,408 c	vides ikke	—
1804	46,349	20,325	218,818	26,524	2,163	293
1833	54,243	27 862	568,607	38,638	2,457	3,326

Om Aarsagerne til Islands saameget og undertiden saa voldsomt formindskede Folkemængde samt Velstand i visse Perioder af det 18de Aarhundrede, snart ved igientagne heftige vulkanske Udbrud og sammes ödelæggende Fölger, snart ved pestagtige Sygdomme, saasom Kopperne, snart ved andet Slags Ulykker, vil jeg ei meddele nærmere Forklaring, efterdi samme er at finde i Stephensens oftnævnte Bog og i de Skrifter, han der paaberaaber sig hist og her. Ikkun tillader jeg mig, vedkommende den senere Tid, at bemærke: at i det for 1833 anförte Baade-Antal, der benyttes for det meste til Fiskerie, ei er indbefattet et betydeligt Antal *Dæksfartöier*, som Indbyggerne, dog meest i Handelsstanden, have anskaffet sig, især efter Aaret 1800, og aarligen benyttes i nysberörte Öjemed samt til Vare-Transporter hist og her. *Kiökkenhaver* vare næsten aldeles ukiendte i Island indtil efter Midten af sidstafvigte Aarhundrede, og det er meest efter Aaret 1800 at sammes Indretning og Dyrkning, ved det kongl. Rentek. og Landhuusholdnings Selskabs samt nogle Patrioters ivrige Bestræbelser, er bleven udbredt ag paaskiönnet i

a 1760 antoges dette Tal ellers at have været 491,934.
b Er anfört her for 1784, da Oplysning manglede for det næstforegaaende Aar. c Aaret næstefter skal det have været ikkun 8,395.

den Grad, at menig Mand paa mange Steder nu har begyndt at föle en önskværdig Interesse for denne for Islands Vel saa særdeles magtpaaliggende Sag. Meget er det ellers at beklage, at Havedyrkningen i Nord- og Öster-Amtet, naar man henseer blot til Havernes Antal, synes at være gaaet anseeligen tilbage i de senere Aar, netop paa en Tid, da den i de övrige to Amter er gaaet betydeligen fremad. Aarsagen hertil ligger upaatvivleligen i den store Tilvæxt af Faar og Qvæg, som hiint Amt har erholdt i den senere Tid, og i de favorable Priser, Indbyggerne have nydt i Handelen ved, med Korn og Bröd, at realisere Producterne deraf.

Man vil, af den her meddeelte Oversigt, vist ei uden Glæde erfare, at Islands Folketal og næsten enhver Velstandsgreen i indeværende Aarhundrede saa betydeligen har tiltaget, at samme, saavidt man ellers har paalidelige Efterretninger derom, i en os ei altsaa meget bortfjernet Tid, overhoved neppe nogensinde har været större forhen. Det Eneste, hvori Landet nu staaer tilbage, er Qvægets Antal, efterdi samme i 1703 skal have været 35,860, men var i 1833 ikkun 27,862, altsaa 7,998 færre nu end dengang. Men forudsat, heri ei skulde være indlöben nogen Feil i den ældre Tid, saa har Landet dog en fuldkommen Valuta i det betydelige Overskud af 288,795 Stykker diverse Faar, som det har flere nu, end i 1703. Hvis man evaluerer dette Antal Faar til Qvæg, efter det i Island vedtagne Forhold 6 : 1, saa eqvivalerer samme 48,132 Stykker, og giver folgeligen, efter Fradrag af forberörte manglende Belöb, et Overskud, der i sand Værdi og aarligt Provenüe neppe er at ansætte til mindre end 40,134 Höveder diverse Qvæg. Saare mærkværdigt er det ellers,

hvilken Vending siden Begyndelsen af sidstafvigte Aarhundrede Landets Oeconomie har taget, i Henseende til Forholdet imellem det særskilte Antal af Qvæg og Faar. En Sagkyndig vil vistnok vide deraf at uddrage vigtige Fölgeslutninger, vedkommende Landets fremtidige indvortes Huusholdning og Oeconomie.

Ved Slutningen af disse Blade kan jeg ikke forbigaae at beröre et Spörgsmaal, der sandsynligviis vil blive opkastet af Enhver, som interesserer sig for Islands Vel.

Er nemlig dette Land i Stand til, med egne Kræfter, at fremføde den Folkemængde det nu har, og bør man i saa Fald ønske nogen Tilvæxt deri?

Dette Spörgsmaal mener jeg kan betragtes fra en dobbelt Side. Eet er, om i Landet selv af Söe- og Land-Brug fremavles et saa stort Qvantum Næringsstof, som dets nuværende Folkemængde behöver; eet andet, om samme, i modsat Fald, har Midler til fra Udlandet at forskaffe sig aarligen det, som maatte mangle dertil.

Stephensen har i et Tillæg til den Recension, over hans Bog „Island", som er indfört i Lærde Efterretn. for 1808, ivrigen sögt at bevise, at Island ei kan brödföde sig selv, d. e.: at det Næringsqvantum, som udföres derfra, er mindre, end det, som er indfört og aarligen behöves indfört dertil. Vel er jeg af den Formening, at den Beviiscalcul, han har leveret ved denne Leilighed, kan taale en fleersidig Critik, ligesom det er klart af Gangen i hans Skrift hist og her, samt af nysmeldte Tillæg, at han, under daværende Krigsomstændigheder, i Henseende til Islands Indvaanere, næsten altformeget har havt for Öje Mangel og Folkedöd.

Jeg nægter imidlertid ikke, at denne indsigtsfulde og erfarne Mands Auctoritet har en stor Vægt i denne Sag. Og skulde man end indrömme, som sandsynligt i en stor Grad, at Islands Production af Födemidler har tiltaget meget i den senere Tid, saa maa paa den anden Side ei oversees derved, at Folkemængden ogsaa er voxet i et Forhold dertil, samt at den forögede Production, forsaavidt samme bestaaer i Fisk, bör, i Betragtning af dette Födemiddels bekiendte Beskaffenhed og liden Dröjelse i en Huusholdning, nedsættes meget i Forholdet mod indkiöbt Korn og Bröd. Men det er ei muligt for nærværende Tid, og saalænge der mangler en paalidelig Underretning om Qvantiteten af ind- og udförte Födevarer aarligen, efter et Medium af i det mindste de sidste 5 Aar, at komme til et tilfredsstillende Resultat i denne Sag, hvorfor jeg denne Gang bör forbigaae flere Yttringer derom.

Derimod kan der, naar Spörgsmaalet betragtes fra den anden Side, efter min Mening, ei være mindste Tvivl om, at Island nu producerer af ei spiselige, diverse Handelsvarer et saa stort Qvantum, som behöves til Indkiöb af Födevarer fra Udlandet, for dermed tillægsviis at underholde den nuværende Folkemængde. Jeg tör i denne Henseende gaae noget videre og paastaae, at Landet i en Række af senere Aar, i den hele Handels-Ballance med Udlandet, desuden har vundet Overskud, deels til Indkjöb af ei aldeles fornödne Varer og deels til Forögelse af Beboernes enten frugtbare eller ufrugtbare Capital. Dette indlyser allerede af den mærkværdige Omstændighed, at Priis paa Jordegods, Creaturer, og overhoved paa enhver Ting, som er Gienstand for Salg og Kiöb, mod Penge er

vedbleven at stige i den senere Tid. Saaledes var, til Ex., ved 1780, saa omtrent Middelpriis paa eet Huudrede i en middelgod, dyrket Jord-Eiendom circa 5 Specier, for en Koe 4—5 Spec. o. s. v. Nu derimod kan Prisen paa et sligt Jordhundrede, hvis Værdie forövrigt ei har vundet ved Cultur mod hiin ældre Tid, i Giennemsnit over hele Landet, visselig ei være at ansætte lavere, end fra 10—15 Sp., og for en Koe 7—10 Spec. og s. frd. Denne Eiendomnenes Stigen og Pengenes, om jeg saa maa kalde det, Falden i Priis vilde ei have fundet Sted, hvis Landet i den senere Tid ei anseeligen havde forøget sin Pengecapital, og denne sidste Forögelse vilde ei være skeet; dersom Productionen ei havde levnet Overskud fra det, der behövedes indkiöbt fra Udlandet, til at underholde Folkemængden med og til at tilfredsstille hvilkensomhelst anden enten sand eller indbildt Fornödenhed.

Men forholder det sig end saa (hvori vel de fleste Sagkyndige ogsaa nok ere enige), at Island med egne Kræfter kan bære sin nuværende Folkemængde, maaske endog taale nogen Tilvæxt deri, saa er det dog en anden Sag om og hvorvidt denne Tilvæxt er muelig, samt, i saa Fald, om den er ubetinget önskværdig.

Dette giver mig Anledning til, at kaste et Blik paa de islandske Næringsveie i Almindelighed, fornemmeligen forsaavidt Folkemængden er afhængig af sammes naturlige og politiske Beskaffenhed.

Jordbruget i Island, der af Naturnödvendighed betinger Creaturernes Antal, staaer rigtig nok endnu i flere Henseender langt tilbage fra den Grad af Fuldkommenhed, som en anstrænget og skiönsom Flid vilde være i Stand til at före det til. Men skiönt Cultur

kan, f. Ex. ved Tuers Jævning, Hegn, Vandafledning, m. m., tilvejebringe nogen Forbedring heri, saa vil det dog af locale Omstændigheder, hidrörende fra Clima og Jordsmon, gaae meget langsomt dermed. En anden Omstændighed vil upaatvivleligen ogsaa möde herved, nemlig Indbyggernes Hang til en, hvad Jordbrugets Drift angaaer, gammel Slendrian, der, om end Regieringen vilde blande sig deri, dog neppe kan bortskaffes, förend efter en meget lang Tid. Desuden — hvor store og forskiellige ere ei de tilfældige Beskadigelser, som det islandske Jordbrug saa ideligen er udsat for, og som i et Öieblik kunne ödelægge Frugten af den Arbeidendes mangeaarige Slid! Snart indtræffe Uaar, hvori Græsvæxten, Höbierguingen og Havedyrkningen slaae feil; snart indtræffer en eller anden, i en större eller mindre Grad, ödelæggende Naturbegivenhed, saasom vulcanske Udbrud, Fieldskred, Vandflom, pestagtige Sygdomme iblandt Mennesker og Creaturer, m. fl. Exempler paa alt dette haves i sidstafvigte Aarhundrede, desværre, i en ligesaa sörgelig som uberegnelig Mangfoldighed. Men hvad der er skeet för og i en Tid, som ligger os saa nær, kan ligeledes herefter skee, i det mindste bör man ei være uden Bekymring derfor.

Paa *Agerdyrkning* i Island med Sædearter er der neppe at tænke, allermindst i den Grad, at noget almindeligt, vigtigt, oeconomiskt Udbytte, efter saamange forhen giorte forgiæves Forsög dermed, kunde ventes at vilde flyde deraf.

Havfiskeriet, drevet med Dæksfartöier, og *Kystfiskeriet* med aabne Baade, kan vistnok meget udvides endnu, især hvis alle Midler *i Landet selv* vare for-

haanden dertil. Men neppe bliver Fiskerie nogensinde en stadig og sikker Basis for Folkemængden i Island; er det vel ei heller, betragtet som en isoleret Næringsvei, for Folkemængden paa noget andet Sted. Productet i denne Næringsvei er saare tilfældigt, fölgeligen ei at giöre nogen sikker Regning paa; det beriger for det meste en eller anden enkelt Mand, der har Indsigt og Formue til at drive det, men udbreder aldrig den jævne Velstand, uden hvilken ingen stor Folkemængde paa en noget lang Tid kan bestaae. Man maa ei heller oversee det store Antal arbeidsdygtige Mennesker, som af og til tilsætte Livet i denne Næringsvei, og det end större Antal, som henfalder til Uorden og Dovenskab, som et vidtlöftigt Saltvands-Fiskerie, vel paa de fleste Steder, giver en altfor beqvem Leilighed til. Desuden er det en af Erfaring tilstrækkeligen bekiendt Sag, at dette Slags Fiskerie, drevet i det Store, ei kan holdes vedlige, med mindre det understöttes af et nogenlunde kraftfuldt *Jordbrug*, samt heldige Handelsconjuncturer begunstige det. Jeg overlader til Sagkyndige at anvende disse Bemærkninger paa de islandske Fiskerier for nærværende Tid, og at uddrage for Nutid og Eftertid grundede Resultater deraf.

Manufacturer, *Fabrikker* og en *activ Handel* besidder Island ei, og kommer neppe nogensinde til at besidde dem, fölgeligen ei heller de Midler, som disse Velstandskilder yde, til at underholde Folkemængden med. Landets Handelsproduction af *Huusflid* derimod er saa ubetydelig, at den fortiener næsten ingen Opmærksomhed ved Overvejelsen af denne Sag i Almindelighed.

Det er i Betragtning af disse Omstændigheder, at

Folkemængdens Tiltagelse i Island i sin Fremgang sandsynligviis altid vil blive baade langsom og ustadig, eller med andre Ord: denne Fremgang maa rette sig efter Næringsveienes lidet frugtbare og usikkre Beskaffenhed. Naar nu hensees til alt dette, samt til Islands fra Danmark især saa meget bortfiernede Beliggenhed, der ofte kan giöre enhver Hielp umuelig, naar man meest behöver den, saa forekommer det mig meget tvivlsomt, om Island er tient med en betydelig större Folkemængde, end den det nu har, hvor tillokkende end Önsket, ved förste Öjekast, synes at være derom. Rigtignok hörer man i denne Tid næsten allevegne fra i Island Klager over Mangel paa Tyende og Arbeidsfolk. Men hvor grundede end disse Klager kunne være hist og her, saa troer jeg dog, de hidröre mindre fra en absolut Mangel paa Folk, end fra andre Omstændigheder af forskiellig Beskaffenhed. Dertil henregner jeg *först* det, fornemmeligen ved Söekanten, saa meget yndede Strandsidderliv og Lösgiængerie, til hvilket sidstes Standsning og Forebyggelse behöves tienlige Love og et virksomt Politie, noget Island endnu neppe har; *dernæst*, den utæmmelige Lyst, som allevegne yttrer sig til Egteskab, eller rettere sagt, til den Selvstændighed, som attraaes opnaaet derved, og som paa Slutningen, ligesom Strandsidderliv og Lösgiængerie, ei sieldent styrter Vedkommende selv i Armod og Ulykker og paaförer Communerne Byrden deraf; *fremdeles*: at ikkun faa Huusbönder kunne bestaae ved at give Tyendet den Lön, som det, i Fölge de i Landet stegne Priser, har Behov for, hvortil Aarsagen igien maa söges i de enkelte Næringsvejes særegne Natur; og *endelig*, at Havfiskeriets Udvidelse paa nogle Steder og den Formue, som Ved-

kommende enten have erhvervet, eller vente at erhverve derved, har trukket en stor Mængde arbeidsdygtige Folk, i den bedste Alder, i denne Næringsvei, hvorved Jordbrugets Drift ei kan andet end lide i en, paa sine Steder, allerede kiendelig Grad.

Med et særdeles Hensyn til denne sidstberörte Omstændighed kan jeg ei slutte disse Bemærkninger, uden at yttre det Önske: at det islandske Havfiskerie, der, forsaavidt det drives med Dæksfartöier af en vis Störrelse, nu for Tiden af Statskassen understöttes med en betydelig Præmie, ei maatte i Fremtiden tage en Retning, som svækker Jordbruget i en, for Landets hele Oeconomie, uforholdsmæssigen stor Grad. Thi, for mig (og som jeg formoder for Flere end mig) er det indlysende, at af Islands to Hovednæringsveje er det *Jordbruget* man, i Henseende til Vedligeholdelse af Landets jævne Velstand og Folkemængde, fornemmeligen tör giöre Regning paa, hvorimod Fiskeriet, hvormegen Priis man end ei uden Föje af flere Aarsager sætter derpaa, i saa Henseende dog ei synes at være at indrömme mere, end en blot underordnet Vigtighed.

Kjöbenhavn i December 1834.

TABEL

OVER

FOLKETALLET I ISLAND SYSSELVIIS I AARENE 1801 TIL 1833, BEGGE INCLUSIVE.

Sysselernes Navne.		1801 den 1. Febr.	1801 ved sammes Udgang	1802	1803	1804	1805	1806	1807	1808	1809	1810	1811	1812	1813	1814	1815	1816
Sönder-Amtet.	*Skaptefjælds*[1]	2,450	2,535	2,554	2,531	2,469	2,505	2,563	2,614	2,657	2,696	2,707	2,647	2,645	2,596	2,602	2,644	2,651
	Rangervalle og Vestmannöe[2] *(Provstie)*	4,187	4,283	4,279	4,202	4,149	4,159	4,217	4,302	4,348	4,398	4,449	4,457	4,490	4,488	4,465	4,483	4,476
	Arnæs	4,625	4,738	4,771	4,703	4,695	4,723	4,797	4,892	5,002	5,042	5,076	5,090	5,060	4,952	4,895	4,876	4,880
	Guldbringe og Kjose	4,015	4,062	4,059	3,949	3,889	3,883	3,962	4,014	4,066	4,077	4,125	4,090	4,068	3,993	3,915	3,930	3,969
	Borgerfjords	1,882	1,918	1,940	1,884	1,889	1,891	1,914	1,945	1,955	1,968	1,983	1,985	1,951	1,894	1,868	1,856	1,834
	Summa	17,159	17,536	17,603	17,269	17,091	17,161	17,453	17,767	18,028	18,181	18,340	18,269	18,214	17,923	17,745	17,789	17,810
Vester-Amtet.	*Myre*	1,478	1,507	1,516	1,502	1,489	1,469	1,480	1,500	1,511	1,534	1,543	1,551	1,544	1,531	1,535	1,552	1,541
	Hnappedals og Snecfjældsnæs(Provst.)[3]	3,541	3,571	3,579	3,462	3,353	3,331	3,379	3,406	3,411	3,412	3,397	3,363	3,292	3,254	3,215	3,206	3,120
	Dale	1,592	1,616	1,609	1,584	1,584	1,578	1,589	1,606	1,615	1,610	1,626	1,614	1,611	1,603	1,608	1,614	1,599
	Bardestrands	2,493	2,510	2,494	2,460	2,402	2,362	2,346	2,372	2,379	2,388	2,393	2,381	2,377	2,358	2,325	2,304	2,266
	Isefjords[4]	3,887	3,931	3,935	3,880	3,701	3,657	3,696	3,730	3,770	3,787	3,796	3,809	3,746	3,675	3,652	3,652	3,583
	Strande	982	1,000	1,019	945	904	897	905	916	927	940	945	952	947	933	912	916	895
	Summa	13,973	14,135	14,152	13,833	13,433	13,294	13,395	13,530	13,613	13,671	13,700	13,670	13,517	13,354	13,247	13,244	13,004
Nord- og Öster-Amtet.	*Hunevands*	2,880	2,880	2,908	2,877	2,875	2,829	2,889	2,922	2,967	2,991	3,027	3,037	3,048	3,038	3,018	3,052	3,042
	Skagefjords	3,141	3,141	3,141	3,147	3,117	3,067	3,130	3,193	3,252	3,279	3,329	3,348	3,350	3,326	3,301	3,311	3,292
	Öefjords	3,453	3,453	3,549	3,533	3,491	3,480	3,535	3,599	3,630	3,643	3,677	3,713	3,716	3,726	3,737	3,776	3,774
	Norder	3,002	3,002	3,060	3,000	3,005	3,012	3,082	3,151	3,181	3,188	3,207	3,253	3,243	3,258	3,296	3,339	3,325
	Nordermule	1,762	1,814	1,874	1,884	1,895	1,915	1,956	1,997	2,022	2,051	2,073	2,078	2,085	2,075	2,077	2,098	2,085
	Söndermule	1,837	1,891	1,942	1,908	1,899	1,896	1,911	1,928	1,924	1,922	1,909	1,897	1,861	1,842	1,837	1,832	1,818
	Summa	16,075	16,181	16,474	16,349	16,282	16,199	16,503	16,790	16,976	17,074	17,222	17,326	17,303	17,265	17,266	17,408	17,336
Recapitulation amtsviis	*Sönder*	17,159	17,536	17,603	17,269	17,091	17,161	17,453	17,767	18,028	18,181	18,340	18,269	18,214	17,923	17,745	17,789	17,810
	Vester	13,973	14,135	14,152	13,833	13,433	13,294	13,395	13,530	13,613	13,671	13,700	13,670	13,517	13,354	13,247	13,244	13,004
	Nord og Öster	16,075	16,181	16,474	16,349	16,282	16,199	16,503	16,790	16,976	17,074	17,222	17,326	17,303	17,265	17,266	17,408	17,336
General-Summa		47,207	47,852	48,229	47,451	46,806	46,654	47,351	48,087	48,617	48,926	49,262	49,265	49,034	48,542	48,258	48,441	48,150

Sysselernes Navne.		1817	1818	1819	1820	1821	1822	1823	1824	1825	1826	1827	1828	1829	1830	1831	1832	1833
Sönder-Amtet.	*Skaptefjælds*[1]	2,664	2,679	2,663	2,686	2,717	2,776	2,836	2,912	2,958	3,000	3,042	3,060	3,123	3,228	3,319	3,371	3,421
	Rangervalle og Vestmannöe[2] *(Provstie)*	4,523	4,507	4,497	4,479	4,472	4,560	4,629	4,705	4,770	4,769	4,703	4,780	4,850	4,971	5,079	5,189	5,235
	Arnæs	4,926	4,950	4,927	4,888	4,889	4,945	5,021	5,086	5,135	5,150	5,073	5,115	5,165	5,274	5,396	5,491	5,576
	Guldbringe og Kjose	4,030	4,063	4,093	4,092	4,052	4,153	4,236	4,333	4,382	4,372	4,286	4,324	4,387	4,486	4,580	4,652	4,698
	Borgerfjords	1,837	1,854	1,842	1,838	1,845	1,892	1,935	1,975	1,986	1,969	1,927	1,956	1,997	2,049	2,107	2,145	2,169
	Summa	17,980	18,053	18,022	17,983	17,975	18,326	18,657	19,011	19,231	19,260	19,031	19,235	19,522	20,008	20,481	20,848	21,099
Vester-Amtet.	*Myre*	1,553	1,564	1,570	1,562	1,558	1,570	1,596	1,625	1,621	1,610	1,578	1,603	1,633	1,667	1,695	1,731	1,746
	Hnappedals og Snecfjældsnæs(Provst.)[3]	3,104	3,066	3,030	2,996	2,953	3,024	3,084	3,133	3,160	3,139	3,110	3,142	3,173	3,235	3,290	3,344	3,377
	Dale	1,595	1,614	1,619	1,624	1,604	1,632	1,662	1,705	1,721	1,722	1,701	1,719	1,753	1,803	1,829	1,874	1,900
	Bardestrands	2,255	2,266	2,239	2,233	2,226	2,279	2,326	2,356	2,388	2,336	2,334	2,330	2,369	2,419	2,464	2,493	2,518
	Isefjords[4]	3,608	3,639	3,612	3,578	3,535	3,603	3,654	3,701	3,721	3,670	3,662	3,662	3,693	3,734	3,842	3,910	3,963
	Strande	906	918	917	919	897	903	924	943	961	959	980	982	997	1,041	1,084	1,108	1,133
	Summa	13,021	13,067	12,987	12,912	12,773	13,011	13,246	13,463	13,572	13,436	13,365	13,438	13,618	13,899	14,204	14,460	14,637
Nord- og Öster-Amtet.	*Hunevands*	3,083	3,140	3,173	3,156	3,112	3,173	3,221	3,266	3,306	3,328	3,319	3,305	3,387	3,485	3,585	3,700	3,780
	Skagefjords	3,344	3,387	3,424	3,466	3,420	3,485	3,524	3,573	3,557	3,514	3,502	3,474	3,542	3,624	3,715	3,815	3,928
	Öefjords	3,824	3,841	3,873	3,935	3,930	3,994	4,055	4,091	4,119	4,126	4,098	4,104	4,158	4,262	4,370	4,458	4,555
	Norder	3,348	3,361	3,384	3,422	3,446	3,475	3,526	3,565	3,573	3,531	3,580	3,609	3,713	3,805	3,902	3,986	4,098
	Nordermule	2,117	2,137	2,146	2,191	2,210	2,232	2,265	2,278	2,271	2,318	2,354	2,362	2,383	2,442	2,501	2,560	2,607
	Söndermule	1,832	1,867	1,906	1,941	1,975	2,028	2,053	2,086	2,075	2,124	2,172	2,174	2,201	2,246	2,298	2,355	2,409
	Summa	17,548	17,733	17,906	18,111	18,093	18,387	18,644	18,859	18,901	18,941	19,025	19,028	19,384	19,864	20,371	20,874	21,377
Recapitulation amtsviis	*Sönder*	17,980	18,053	18,022	17,983	17,975	18,326	18,657	19,011	19,231	19,260	19,031	19,235	19,522	20,008	20,481	20,848	21,099
	Vester	13,021	13,067	12,987	12,912	12,773	13,011	13,246	13,463	13,572	13,436	13,365	13,438	13,618	13,899	14,204	14,460	14,637
	Nord og Öster	17,548	17,733	17,906	18,111	18,093	18,387	18,644	18,859	18,901	18,941	19,025	19,028	19,384	19,864	20,371	20,874	21,377
General-Summa		48,549	48,853	48,915	49,006	48,841	49,724	50,547	51,333	51,704	51,637	51,421	51,701	52,524	53,771	55,056	56,182	57,113

1. Skaptefjelds Sysseler vare forhen to, nemlig det östre og vestre, men bleve efter Aaret 1800 forenede i et Syssel, der bestaaer af det östlige og vestlige Provstie.

2. Rangervalle og Vestmannöe Sysseler have altid udgjort et Provstie. Folketallet har i denne Tabel ei kunnet opgives særskilt for hvert af disse Sysseler, men i Aaret 1833 var samme, efter den oeconomiske Tabel, i Rangervalle 4,447 og paa Vestmannöe 278.

3. Myre og Hnappedals Sysseler bleve forenede 1787; men det Sidstnævnte er alligevel vedblevet at være en Deel af Sneefjældsnæs Provstie. Ei heller har Folketallet i denne Tabel kunnet opgives særskilt for disse to Dele af Provstiet, for at fradrages Sneefjældsnæs Syssels, men tillægges Myre og Hnappedals Syssels Folketal, der ellers, i Fölge den oeconomiske Tabel, var i 1833 i det Förstnævnte 2,255 og i det Sidstnævnte 2,759.

4. Isefjords Syssel bestaaer af to Provstier, nemlig det vestre og nordre Provstie.

SUMMARISK TABEL

OVER

DEN OECONOMISKE TILSTAND I ISLAND FRA 1821 TIL 1833, BEGGE INCLUSIVE.

	Aar.	Beboede Gaardes Antal.	Familiernes Antal.	Det hele Folketal.	Deraf arbeidsföre Mandspersoner.	Huusfolk.	Det hele Qvæg- Faare- og Heste-Antal.											Baade-Antal.			Kjökkenhaver.
							Köer	Qvier.	Tyre og Stude.	Kalve.	Malkefaar.	Beder over 1 Aar.	Beder og Gimmer, 1 Aar.	Lam under 1 Aar	tamme Heste og Hopper.	utæmmede Heste og Hopper.	Föl.	10 og 8 Æringer.	6 og 4 Mannefar.	Mindre Baade.	
Sönder-Amtet.	1821	......	......	16,435	2,300	575	7,320	1,127	1,427	2,237	40,643	7,162	25,210	35,196	8,539	3,606	1,357	72	375	196	1,957
	1822	......	......	16,032	2,438	667	7,025	1,713	1,721	1,816	42,632	10,016	29,335	28,037	8,020	4,494	799	92	367	233	1,796
	1823	1,782	2,515	16,750	2,567	634	7,112	1,804	1,788	2,114	49,518	13,591	29,320	47,018	8,682	4,425	937	97	394	348	1,879
	1824	1,781	2,641	17,684	2,790	786	6,765	1,846	1,762	1,577	51,225	12,766	27,594	46,144	9,188	4,543	930	93	399	375	1,804
	1825	1,725	2,649	17,682	2,896	819	7,041	1,715	1,606	1,824	52,002	12,983	31,593	45,560	10,476	4,339	1,250	91	378	331	1,807
	1826	1,763	2,659	17,655	2,695	773	7,186	1,521	1,608	1,459	38,784	17,144	26,553	32,090	9,615	4,208	654	101	395	354	1,598
	1827	1,706	2,609	17,567	2,800	697	7,176	1,543	1,484	1,698	42,883	25,085	21,269	34,517	11,870	3,955	1,317	112	373	344	1,641
	1828	1,708	2,712	17,449	2,819	704	7,378	1,520	1,497	1,798	46,983	11,751	25,804	44,535	10,289	4,622	1,139	105	370	365	1,677
	1829	1,903	2,800	17,900	2,896	654	7,556	1,614	1,699	2,529	50,306	13,208	35,367	47,629	10,800	5,117	1,468	104	335	365	1,698
	1830	1,886	2,821	18,010	2,955	750	7,667	1,880	2,000	2,546	57,298	16,259	39,492	52,903	11,018	5,846	1,164	119	354	395	2,130
	1831	1,819	2,868	18,843	2,922	827	7,768	2,127	2,189	2,131	61,741	19,062	40,236	56,154	11,457	5,934	970	104	344	456	2,024
	1832	2,230	2,976	19,357	2,926	1,112	7,459	2,160	2,080	1,767	51,822	21,463	32.652	44,247	11,747	5,375	993	96	338	472	2,182
	1833	2,529	3,039	19,676	2,832	1,270	7,773	2,025	1,898	2,026	55,523	17,829	34,602	50,857	11,900	4,986	1,200	98	339	509	2,363
Vester-Amtet.	1821	......	......	12,294	1,902	405	3,929	387	184	736	34,774	3,577	10,897	17,338	3,799	1,062	443	124	392	288	244
	1822	1,415	1,777	12,275	2,107	439	3,786	539	217	647	35,627	3,520	12,767	16,636	3,528	1,157	315	117	400	338	254
	1823	1,395	1,808	12,742	2,190	494	3,791	530	215	649	37,462	4,016	12,139	14,049	3,681	1,210	381	114	395	369	294
	1824	1,408	1,818	13,053	2,189	481	3,844	533	230	413	41,407	4,403	11,604	18,277	3,701	1,260	305	120	398	325	339
	1825	1,420	1,860	13,078	2,234	520	3,922	418	173	638	40,927	5,126	14,609	17,664	3,932	1,188	490	129	407	357	441
	1826	1,418	1,846	13,028	2,206	538	3,839	447	213	462	32,354	5,359	11,182	12,688	3,859	1,215	224	126	383	383	484
	1827	1,398	1,764	13,012	2,062	585	3,851	394	191	554	35,667	4,031	9,462	14,105	4,042	1,117	578	114	386	388	469
	1828	1,383	1,747	13,145	2,060	655	3,908	475	243	613	37,866	3,496	13,077	21,081	4,246	1,329	643	116	385	405	589
	1829	1,378	1,765	13,342	2,084	650	3,983	464	278	1,076	40,045	4,280	18,427	21,932	4,294	1,563	654	118	381	399	547
	1830	1,384	1,794	13,710	2,177	581	4,103	653	305	893	45,191	5,579	19,178	22,021	4,512	1,835	549	130	410	392	540
	1831	1,381	1,797	13,925	2,245	574	4,185	608	333	757	47,429	6,869	18,623	22,102	4,617	1,770	407	118	418	393	582
	1832	1,353	1,918	14,060	2,246	692	4,304	463	273	709	43,567	7,287	16,219	19,735	4,756	1,586	338	117	402	397	563
	1833	1,359	1,941	14,322	2,216	633	4,392	489	293	712	45,685	6,581	16,643	22,147	4,930	1,475	500	123	409	393	584
Nord- og Öster-Amtet.	1821	2,127	2,464	17,499	3,120	436	5,311	706	459	817	92,118	24,219	37,892	60,050	7,680	2,767	617	23	269	162	567
	1822	2,124	2,475	17,234	3,047	431	5,241	595	466	451	76,734	23,382	18,102	43,964	7,393	2,587	150	18	247	168	603
	1823	2,066	2,440	17,708	3,347	514	5,482	499	336	1,044	79,137	19,018	33,495	63,745	8,126	2,079	671	27	273	158	614
	1824	2,143	2,621	17,905	3,685	572	5,199	644	509	446	84,020	20,508	25,046	67,697	8,164	2,313	397	25	281	170	550
	1825	2,151	2,624	17,956	3,556	546	5,445	517	392	1,024	88,014	20,242	44,214	71,569	8,481	2,283	536	28	296	200	556
	1826	2,159	2,613	18,041	3,508	408	5,402	736	511	793	90,862	25,276	42,397	67,159	8,496	2,522	321	25	293	203	553
	1827	2,167	2,672	18,221	3,540	472	5,394	631	529	795	87,728	28,790	34,749	57,717	8,616	2,401	589	28	298	204	508
	1828	2,169	2,695	18,248	3.602	491	5,655	600	520	798	93,907	27,701	32,872	83,719	8,930	2,472	699	23	309	228	485
	1829	2,172	2,712	18,412	3,640	507	5,795	580	490	1,258	97,928	27,446	53,705	86,622	9,241	2,896	596	38	306	182	458
	1830	2,197	2,731	18,866	3,640	578	5,681	855	648	781	106,198	34,712	46,275	97,094	9,486	3,112	609	19	332	205	408
	1831	2,201	2,745	19,344	3,652	610	5,781	670	546	691	107,229	40,345	45,230	97,696	9,468	3,199	405	25	349	216	371
	1832	2,213	2,814	19,783	3,788	646	5,983	578	519	1,026	108,441	42,350	54,201	96,342	9,763	3,081	400	20	344	224	390
	1833	2,225	2,850	20,245	3,779	646	6,089	706	564	895	113,764	45,211	56,465	103,300	10,140	3,031	476	27	319	240	379
Hele Landet.	1821	......	......	46,228	7,323	1,416	16,560	2,220	2,070	3,790	167,535	34,958	73,999	112,584	20,018	7,435	2,417	219	1,036	646	2,768
	1822	......	......	45,541	7,592	1,537	16,052	2,847	2,404	2,914	154,993	36,918	60,204	88,637	18,941	8,238	1,264	227	1,014	739	2,653
	1823	5,243	6,763	47,200	8,104	1,642	16,385	2,833	2,339	3,807	166,117	36,625	74,954	124,812	20,489	7,714	1,989	238	1,062	875	2,787
	1824	5,332	7,080	48,642	8,664	1,839	15,808	3,023	2,501	2,436	176,652	37,677	64,244	132,118	21,053	8,116	1,632	238	1,078	870	2,693
	1825	5,296	7,133	48,716	8,686	1,885	16,408	2,650	2,171	3,486	180,943	38,351	90,416	134,793	22,889	7,810	2,276	248	1,081	888	2,804
	1826	5,340	7,118	48,724	8,409	1,719	16,427	2,704	2,332	2,714	162,000	47,779	80,132	111,937	21,970	7,945	1,199	252	1,071	940	2,635
	1827	5,271	7,045	48,800	8,402	1,754	16,421	2,568	2,204	3,047	166,278	57,906	65,480	106,339	24,528	7,473	2,484	254	1,057	936	2,618
	1828	5,260	7,154	48,842	8,481	1,850	16,941	2,595	2,260	3,209	178,756	42,948	71,753	149,335	23,465	8,423	2,481	244	1,064	998	2,751
	1829	5,453	7,277	49,654	8,620	1,811	17,334	2,658	2,467	4,863	188,279	44,934	107,499	156,183	24,335	9,576	2,718	260	1,022	946	2,703
	1830	5,467	7,346	50,586	8,772	1,909	17,451	3,388	2,953	4,220	208,687	56,550	104,945	172,018	25,016	10,793	2,322	268	1,096	992	3,078
	1831	5,401	7,410	52,112	8,819	2,011	17,734	3,405	3,068	3,579	216,399	66,276	104,089	175,952	25,542	10,903	1,782	247	1,111	1,065	2,977
	1832	5,846	7,708	53,200	8,960	2,450	17,746	3,201	2,872	3,502	203,830	71,100	103,072	160,324	26,266	10,042	1,731	233	1,084	1,093	3,135
	1833	6,113	7,830	54,243	8,827	2,549	18,254	3,220	2,755	3,633	214,972	69,621	107,710	176,304	26,970	9,492	2,176	248	1,067	1,142	3,326

